

groenende heuvelen, vol vroomheid en vertrouwen, zoo moeten ook wij naar binnen gaan, deemoedig en vroom, en ook wij zullen er kracht en bevrediging vinden. Want middenin, door een eenvoudig houten hek omgeven, staat Riemenschneider's schoonste altaar, glorieus stralend in de kleurspeling van het licht, dat door gekleurde glazen valt. Het is als een wonder, — buiten in de zon het godgevallig landschap, binnen in de koele hooge ruimte dit gebenedijde beeld: de Lieve Vrouwe, die, voor het aangezicht der starende apostelen, door engelen gedragen, naar den hemel zweeft. Zij houdt de slanke handen in gebed geheven; de bevende vingers raken elkander nauwelijks. Haar teeder wezen is van dit leven niet meer, haar klare oogen zien de dageraden der gelukzaligheid. Haar gelaat is jeugdig weer en van hemelsche glans overtoegen (zie fig. XX).

Het geheele altaar (fig. XXI) is zeven meter hoog en de bovenbouw is verloren in de duisternis der kruisbalken. Het rankenloofwerk boven en om de Madonna vormt den overgang tot de laat-gothisch-ijle hoogopstrebende bekroning. De zij-luiken verbeelden tafreelen uit het leven van Maria en in de predella zijn twee paneelen, links

de Aanbidding der Koningen, rechts Jesus in den tempel. Op het laatste (fig. XXII) zien we als een der schriftgeleerden rechts een vrij jongen man. Deze, en de oude zittende persoon voor hem, zijn in vijftiende-eeuwsche kleederdracht; beiden zijn blijkbaar portretten naar het leven. Geen beeldsnijder zou een zoo karakteristiek groot, vlak (en leelijk) gezicht als dat van den zittenden

man hebben kunnen fantaseeren. De jongere man is zonder eenigen twijfel Riemenschneider zelf; de gelijkenis met zijn portret op den grafsteen te Würzburg wijst het uit.

Dit altaar — het schoonste en grootste in de Deutsche kunst van elken tijd — heeft eeuwenlang in vergetelheidgerust. Sinds de hervorming in het tweede kwart der zestiende eeuw ook hier het oude geloof had verdreven, hielden de bedevaarten op en bleef de kerk gewoonlijk

FIG. XXII. JESUS IN DEN TEMPEL, RELIEF IN DE PREDELLA VAN HET ALTAAR TE CREGLINGEN.

leeg. Interessant is wat Weber van een ouden Creglinger te weten kwam: „In meiner Jugendzeit“, zeide deze, „war das Altarwerk mit Brettern fest zugeschlagen; um 1850 wagten einige Männer den Vorschlag, sie zu entfernen, um die Abgöttin der Katholischen auch einmal zu sehen“. Vandaar wellicht, dat het zoo goed behouden bleef. Volgens de oude overlevering was het altaar door een schaap-